ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-6, ISSUE-2

UDK: 78.071:316

ESTRADA MUSIQASI VA YOSHLAR MADANIYATI: ZAMONAVIY JAMIYATDA O‘ZARO TA’SIR VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

To‘xtaxunova Guliniso Shavkatbek qizi
O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati instituti
Iqtidorli talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo‘limi boshlig‘i

Annotatsiya
Mazkur maqolada estrada musiqasining yoshlar madaniyati shakllanishidagi o‘rni statistik va analitik yondashuv asosida o‘rganildi. So‘rovnoma natijalari asosida estrada musiqasining yoshlarning ijtimoiylashuvi, ruhiy holati va estetik didiga ta’siri baholandi. O‘zbek estrada san’atida milliy va zamonaviy unsurlar uyg‘unligi yoshlar ongiga ijobiy ta’sir ko‘rsatayotgani ilmiy jihatdan asoslandi.
Kalit so‘zlar: estrada, yoshlar madaniyati, ommaviy madaniyat, musiqiy did, globallashuv, milliylik, identifikatsiya.
Аннотация
В статье анализируется влияние эстрадной музыки на формирование молодежной культуры на основе статистических данных. Показано, что эстрада оказывает значительное влияние на социализацию, эмоциональное состояние и эстетическое воспитание молодежи.
Ключевые слова: эстрада, молодежь, культура, массовая культура, идентичность, музыка.
Annotation
The article analyzes the influence of pop music on youth culture based on statistical and analytical approaches. The results show that pop music significantly affects young people’s socialization, emotional state, and aesthetic taste.
Keywords: pop music, youth culture, mass culture, identity, aesthetics.

KIRISH

XXI asrda estrada musiqasi ommaviy madaniyatnинг энг таъсирчан шаклларидан бири сифатида yoshlar hayotida muhim o‘rin egallamoqda. Raqamli texnologiyalar rivoji natijasida musiqa ishlab chiqarish, tarqatish va iste’mol qilish shakllari tubdan o‘zgardi. Tadqiqotlarga ko‘ra, musiqa shaxsning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi [9].

O‘zbekistonda ham estrada san’ati milliy madaniyatning ajralmas qismi bo‘lib, u yoshlar tarbiyasida muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Karimov I.A.ning fikricha, san’at va madaniyat yoshlarning ma’naviy kamolotида yetakchi omil hisoblanadi [3]. Shu sababli estrada va yoshlar madaniyati o‘rtasidagi aloqalarni ilmiy asosda o‘rganish dolzarb hisoblanadi.

Estrada musiqasining mohiyati va ijtimoiy vazifalari

Estrada musiqasi keng auditoriyaga mo‘ljallangan, tez qabul qilinadigan va ommalashadigan janrlar majmuasi bo‘lib, u ommaviy madaniyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Frith S. estrada va rok musiqani yoshlar bo‘sh vaqt маданияти билан узвий боғлиқ деб ҳисоблайди [8].

Uning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- kommunikativ vazifa (axborot yetkazish);
- rekreativ vazifa (dam olish, hordiq chiqarish);
- tarbiyaviy vazifa (axloqiy va estetik qadriyatlarni shakllantirish);

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-6, ISSUE-2

- integrativ vazifa (turli guruhlarni birlashtirish).

1-rasm. Zamonaviy estrada konsertlarining sahnaviy ko‘rinishi.

Abdullayev M.ning таъкидлашича, globallashuv sharoitida estrada san’ati zamonaviy madaniyatning eng faol rivojlanayotgan yo‘nalishlaridan biridir [1].

Yoshlar madaniyati tushunchasi va uning xususiyatlari

Yoshlar madaniyati – bu yosh avlodga xos bo‘lgan qadriyatlar, xulq-atvor me’yorlari, qiziqishlar va ijodiy ifoda shakllari majmuasidir. Uning asosiy belgilariga quyidagilar kiradi:

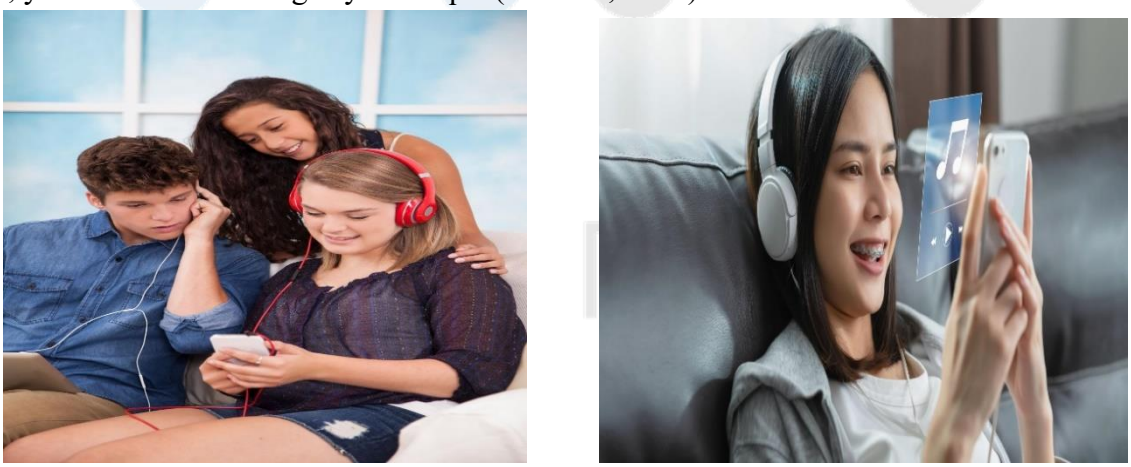
- yangilikka intilish;
- tajriba qilishga moyillik;
- mustaqil identitet izlash;
- kommunikatsiya va ijtimoiy faollik.

Estrada musiqasi ushbu xususiyatlarni ifodalashda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Estrada va yoshlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir

Estrada musiqasi yoshlar orasida tez ommalashib, ularning didi va dunyoqarashini shakllantiradi. Shu bilan birga, yoshlarning ehtiyoj va qiziqishlari estrada yo‘nalishlarining rivojiga ta’sir ko‘rsatadi. Bu jarayon ikki tomonlama xarakterga ega.

Masalan, so‘nggi yillarda ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqalgan qo‘shiqlar qisqa vaqt ichida mashhur bo‘lib, yoshlar orasida trendga aylanmoqda (Rasulov, 2020).

2-rasm. Yoshlarning kundalik hayotida musiqadan foydalanish jarayoni.

Milliylik va globallashuv muammosi

Globallashuv sharoitida estrada musiqasida xorijiy uslublarning kuchayishi kuzatilmoqda. Bu esa milliy musiqiy an’analarni saqlab qolish masalasini dolzarb etadi. O‘zbek estrada san’atida milliy ohanglar, folklor unsurlaridan foydalanish yoshlarning milliy o‘zligini anglashiga xizmat qiladi.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-6, ISSUE-2

3-rasm. O‘zbek milliy musiqiy an’analari va cholg‘ulari.

Estradaning tarbiyaviy ahamiyati

To‘g‘ri tanlangan mazmun va badiiy yondashuv asosidagi estrada asarlari yoshlarni:

- vatanparvarlik ruhida tarbiyalaydi;
- ijobiy hayotiy qadriyatlarga yo‘naltiradi;
- estetik didni rivojlantiradi.

Shu bois, estrada ijodkorlarining ijtimoiy mas’uliyati muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot metodlari

Mazkur tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- adabiyotlarni tahlil qilish;
- so‘rovnoma (n = 200);
- qiyosiy tahlil;
- kuzatuv.

Tadqiqot natijalari

Mazkur tadqiqot doirasida 200 nafar 14–30 yoshdagi respondentlar o‘rtasida so‘rovnoma o‘tkazildi. Olingan natijalar quyidagi jadvallarda keltirilgan.

1-jadval

So‘rovnomada ishtirok etgan yoshlarning yosh toifalari bo‘yicha taqsimoti (n = 200).

Yosh guruhi	Respondentlar soni	Ulushi (%)
14–17 yosh	54	27%
18–22 yosh	78	39%
23–26 yosh	46	23%
27–30 yosh	22	11%
Jami	**200**	**100%**

Izoh: Tadqiqotda asosan 18–22 yoshdagi respondentlar ustunlik qilgani, aynan ushbu yosh davri estrada musiqasini faol iste’mol qiluvchi guruh ekanligini ko‘rsatadi.

2-jadval

Yoshlarning eng ko‘p tinglaydigan musiqiy janrlari.

Janr turi	Respondentlar (%)
Estrada (pop)	48%
Rep / Hip-hop	21%
Milliy folklor	14%

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-6, ISSUE-2

Rok	9%
Boshqa janrlar	8%

Tahlil: Respondentlarning deyarli yarmi estrada musiqasini tanlagani ushbu janrning yoshlar madaniyatidagi yetakchi o‘rnini tasdiqlaydi.

3-jadval

Estrada musiqasining yoshlar ongiga ta’siri haqidagi qarashlar.

Ta’sir turi	Respondentlar (%)
Ijobiy (ruhiy ko‘tarinkilik, motivatsiya)	52%
Qisman ijobiy	28%
Salbiy	12%
Fikr bildirmagan	8%

Izoh: 80% ga yaqin yoshlar estrada musiqasini ijobiy yoki qisman ijobiy baholagan.

4-jadval

Estrada musiqasidan foydalanish maqsadlari.

Maqsad	Ulushi (%)
Dam olish	41%
Kayfiyatni ko‘tarish	26%
Ilhom olish	18%
O‘rganish va rivojlanish	9%
Boshqa	6%

5-jadval

Yoshlarning milliy ohanglarga munosabati.

Fikr	Respondentlar (%)
Juda muhim deb bilaman	46%
Muhim	34%
Farqi yo‘q	14%
Muhim emas	6%

Xulosa: Respondentlarning 80% ga yaqini milliy ohanglar mavjudligini muhim deb hisoblaydi.

Muhokama

Olingan natijalar estrada musiqasining yoshlar madaniyatidagi yetakchi o‘rnini tasdiqlaydi. Ayniqsa, respondentlarning 80 foizga yaqini estrada musiqasini ijobiy yoki qisman ijobiy baholagani uning tarbiyaviy salohiyatini ko‘rsatadi. Milliy ohanglarga yuqori baho berilishi esa yoshlarning milliy o‘zligini anglash jarayoni kuchayib borayotganidan далолат beradi. Milliy va zamonaviy unsurlar uyg‘unligi yoshlarning madaniy identifikatsiyasini mustahkamlaydi [1,4].

Xulosa

Estrada musiqasi yoshlar madaniyатининг muhim tarkibiy qismi bo‘lib, uning tarbiyaviy va estetik salohiyatidan oqilona foydalanish zarur. Mazmunan boy, milliy va zamonaviy unsurlar uyg‘unligidagi asarlar yoshlarning barkamol shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi [2,3].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev M. Zamonaviy san’at va globallashuv. – Toshkent: Akademnashr, 2019. – 160 b.
2. Jo‘rayev S. Musiqa estetikasi asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017. – 192 b.
3. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2018. – 176 b.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

4. Qodirov B. O‘zbek estrada san’ati tarixi. – Toshkent: San’at, 2016. – 214 b.
5. Rasulov A. Ommaviy madaniyat va yoshlar. – Toshkent: Fan, 2020. – 148 b.
6. Bennett A. Popular Music and Youth Culture: Music, Identity and Place. – London: Palgrave Macmillan, 2000. – 232 p.
7. Chen L., Zhang Y. Influence of music on the mental health of adolescents // Frontiers in Psychology. – 2022. – Vol. 13. – P. 1–9.
8. Frith S. Sound Effects: Youth, Leisure, and the Politics of Rock’n’Roll. – London: Constable, 1981. – 312 p.
9. Hallam S. The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people // International Journal of Music Education. – 2010. – Vol. 28, № 3. – P. 269–289.
10. North A.C., Hargreaves D.J. The Social and Applied Psychology of Music. – Oxford: Oxford University Press, 2008. – 320 p.